

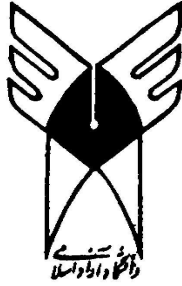
مجلس شورای اسلامی

به نام خدا

شورای اخلاق پژوهش

یادری از خداوند سبحان و امتقاد به این که عالم محضر خداست، چگونه بنگر بر اهل انسان در مطهر پاس داشت تمام بلند دانش و پژوهش و نظر بر اجماع
جایگاه دانشگاه اسلامی فرهنگ و تمدن بشری، نادانان و احسانه بدست علمی و انصافی دانشگاه آزاد اسلامی مشهد می گردیم اصول زیر را در انجام
فعالیت های پژوهشی مد نظر قرار داده و از آن تعقیب کنیم:

- ۱- اصل برائت: احترام به برائت جهانی از مرکز رفتار غیر خردی و اعلام موضع نسبت بر کسانی که حوزه علم و پژوهش را به سبب های غیر علمی آلوده کند.
- ۲- اصل رعایت انصاف و انصاف: تمهید به استنباط از مرکز جانب داری غیر علمی و حفاظت از اصول، به شریعت و مصالح در اعتقاد.
- ۳- اصل ترویج: تمهید به روح دانش و انکشاف نتایج تحقیقات و انتقال آن به بنگران علمی و دانشمندان به غیر از نموداری که شیخ قانونی دارد.
- ۴- اصل احترام: تمهید به رعایت حریم باور مستفاد، انجام تحقیقات در رعایت جانب تقدیر نموداری از مرکز حرمت مکتبی.
- ۵- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهشگران (انسان، حیوان و نباتات) سایر صاحبان حق.
- ۶- اصل رازداری: تمهید به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها، کشور و دیگر افراد و نهادهای مرتبط با تحقیق.
- ۷- اصل حقیقت جویی: تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از مرکز پنهان سازی حقیقت.
- ۸- اصل ناکسایت ادبی و معنوی: تمهید به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه بنگران پژوهش.
- ۹- اصل منافع ملی: تمهید به رعایت مصالح ملی و مد نظر داشتن به پیشبرد توسعه کشور و دیگر ممال پژوهش.

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تهران مرکزی
دانشکده ادبیات و علوم انسانی، گروه الهیات
پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش فقه و مبانی حقوق اسلامی

عنوان :

آیین دادرسی مربوط به جرایم اطفال
در فقه و حقوق موضوعه

استاد راهنما :

دکتر علی بهرامی نژاد مقونیه

استاد مشاور :

دکتر جمشید معصومی

پژوهشگر :

سودابه طاهری

زمستان ۱۳۹۱

تقدیم به...

پدرم که شور جوانی ام قدردانی زحماتش را به فردها سپرد و اکنون، حسرت پرکشیدنش با من است؛

و به مادرم که در ثانیه ثانیه های من، تنها محبت می بارد و مهربانی؛
و به خواهر و برادرانم که تنها می توانم بگویم دوستشان دارم؛
و نیز به یک مسافر که تشویق و همراهی اش تا امروز همراهم بوده و من امروز "آمدن و ماندنش را تا همیشه" به تماشا نشسته ام.

سپاس‌گزاری

حمد و سپاس بی‌پایان خداوند مهربان را سیزد که مرا در انجام این امر یاری نمود تا با موفقیت پژوهش خود را به پایان رساندم.

اما بگذریم از هر آنچه باید می‌بود و نیست و هر آنچه هست و نباید می‌بود و ... اکنون که نگارش این تحقیق به پایان رسیده، لازم و ضروری می‌دانم که ابتدا از زحمات و دعا‌های خیر پدر عزیز و سفرکرده ام، مادر مهربانم و دلسوزم، خواهر و برادران دوست داشتنی ام و نیز همراه و همسفر خستگی‌ناپذیر و امیدبخش سپاس‌گزاری نمایم. سپس از استاد محترم، جناب آقای **حجت الاسلام دکتر علی بهرامی نژاد** و **حجت الاسلام دکتر جمشید معصومی** از همدلی و همراهی و دقت و حوصله ایشان در سمت استاد راهنما و استاد مشاور تشکر و قدردانی کنم.

بسمه تعالی

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب **سودابه طاهری** دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی ۸۹۰۹۴۲۰۹۵۰۰ در رشته الهیات- فقه و مبانی حقوق اسلامی که در تاریخ ۱۳۹۱/۱۱/۳۰ از پایان نامه خود تحت عنوان : **آیین دادرسی مربوط به جرایم اطفال در فقه و حقوق موضوعه** با کسب نمره ۱۷ و درجه بسیار خوب دفاع نموده ام بدین وسیله متعهد می شوم :

۱. این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه ، کتاب ، مقاله و ...) استفاده نموده ام ، مطابق ضوابط و رویه های موجود ، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.
۲. این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح ، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی ارائه نشده است.
۳. چنانچه بعد از فراغت از تحصیل ، قصد استفاده و هر گونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب ، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم ، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.
۴. چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود ، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچ گونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی :

تاریخ و امضاء :

بسمه تعالی

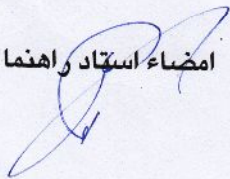
در تاریخ ۱۳۹۱/۱۱/۳۰

دانشجوی کارشناسی ارشد خانم سودابه طاهری از پایان نامه

خود دفاع نموده و با نمره ۷۱ بحروف هفده تمام و با درجه بسیار خوب

مورد تصویب قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما

بسمه تعالی

دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران مرکزی

دانشکده: ادبیات و علوم انسانی

XX

(این چکیده به منظور چاپ در پژوهش نامه دانشگاه تهیه شده است)

نام واحد دانشگاهی: تهران مرکزی	کد: ۱۰۱	کد شناسایی پایان نامه: ۱۰۱۲۰۴۰۷۹۰۲۰۳۱
عنوان پایان نامه: آیین دادرسی مربوط به جرایم اطفال در فقه و حقوق موضوعه		
نام و نام خانوادگی دانشجو: سودابه طاهری	تاریخ شروع پایان نامه: ۱۳۹۱/۴/۱۲	تاریخ اتمام پایان نامه: ۱۳۹۱/۱۱/۳۰
شماره دانشجویی: ۸۹۰۹۴۲۰۹۵۰۰	رشته تحصیلی: الهیات - فقه و مبانی حقوق اسلامی	
استاد/استادان راهنما: دکتر علی بهرامی نژاد مقوئیه		
استاد/استادان مشاور: دکتر جمشید معصومی		
آدرس: تهران- خیابان شهید رجایی- کوی ۱۳ آبان - اردیبهشت ۱ (کوچه شهید جلال مختاری) - پلاک ۶۰		
تلفن: ۰۹۳۶۸۹۷۳۲۰۰		
<p>چکیده پایان نامه (شامل خلاصه، اهداف، روش های اجرا و نتایج به دست آمده):</p> <p>گروه های آسیب پذیر، از جمله اطفال، به لحاظ شرایط خاصشان نیازمند حمایت از آنها از طریق اتخاذ سیاست افتراقی می باشد. سیاست افتراقی در قوانین داخلی به صورت جرم انگاری خاص در حوزه اطفال و یا به صورت تشدید مجازات متجلی می شود.</p> <p>شیوه دادرسی اطفال و نوجوانان دارای وجوه افتراق متعددی با شیوه دادرسی بزرگسالان می باشد. از جمله این که پلیس و قضاتی که منحصراً یا غالباً در دادرسی اطفال فعالیت دارند، باید از طریق ایجاد دوره های آموزشی با علم مختلفی از قبیل روان شناسی کودک، مددکاری اجتماعی و جرم شناسی آشنایی کاملی داشته باشند. دادرسی باید کاملاً غیر علنی و با حفظ حریم اطفال انجام گیرد.</p> <p>به نظر می رسد که شیوه دادرسی ویژه کیفری اطفال در حقوق عرفی با موازین حقوق اسلام، مغایرتی ندارد و در متون معتبر فقهی هیچ گونه ردعی و منعی در اعمال این دادرسی به چشم نمی خورد.</p> <p>واژگان کلیدی: فقه، حقوق، کودک، مراحل کودکی، بلوغ، بزه کار، بزه دیده، سیاست افتراقی.</p>		

مناسب است تاریخ و امضا:

نظر استاد راهنما برای چاپ در پژوهش نامه دانشگاه

مناسب نیست

۹۱-۱۱

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

چکیده
پیش‌گفتار

فصل اول : کلیات و مفاهیم

۲	بخش اول - طرح تحقیق
۲	۱-۱-۱- بیان مسأله
۳	۲-۱- هدفهای تحقیق
۳	۱-۲-۱- هدف از انجام این تحقیق
۳	۳-۱- اهمیت تحقیق و انگیزه انتخاب آن
۴	۴-۱- سؤالات و فرضیه های تحقیق
۴	۱-۴-۱- سؤالات تحقیق
۴	۱-۱-۴-۱- سؤالات اصلی تحقیق
۴	۲-۱-۴-۱- سؤالات فرعی تحقیق
۵	۲-۴-۱- فرضیه های تحقیق
۵	۱-۲-۴-۱- فرضیه های اصلی تحقیق
۵	۲-۲-۴-۱- فرضیه های فرعی تحقیق
۶	۵-۱- روش تحقیق
۶	۶-۱- ابعاد کاربردی نظری و عملی
۶	۱-۶-۱- بعد نظری
۷	۲-۶-۱- بعد عملی
۷	۷-۱- پیشینه تحقیق
۸	۸-۱- محدودیتهای تحقیق
۸	۹-۱- تاریخچه
۱۰	بخش دوم : واژه شناسی
۱۰	۱-۲-۱- مفهوم فقه
۱۰	۱-۱-۲-۱- مفهوم لغوی فقه
۱۰	۲-۱-۲-۱- مفهوم اصطلاحی فقه
۱۰	۲-۲-۱- مفهوم حقوق
۱۰	۱-۲-۲-۱- مفهوم لغوی حقوق
۱۱	۲-۲-۲-۱- مفهوم اصطلاحی حقوق

۱۱مفهوم کودک	۳-۲-۱
۱۱مفهوم کودک در تفکر اسلامی	۱-۳-۲-۱
۱۴مفهوم کودکی	۲-۳-۲-۱
۱۶کودکی از دیدگاه قرآن	۳-۳-۲-۱
۱۹مراحل کودکی	۴-۲-۱
۲۲مراحل کودکی از دیدگاه علما و فقهاء	۱-۴-۲-۱
۲۳بلوغ از دیدگاه فقه اسلامی	۲-۴-۲-۱
۲۳بلوغ از دیدگاه قرآن	۳-۴-۲-۱
۲۴بلوغ از دیدگاه احادیث	۴-۴-۲-۱
۲۵سن بلوغ از دیدگاه فقهاء	۵-۴-۲-۱
۲۷مفهوم کودک در قوانین	۶-۴-۲-۱
۳۵مفهوم بزه	۵-۲-۱
۳۵مفهوم لغوی بزه	۱-۵-۲-۱
۳۶مفهوم حقوقی بزه	۲-۵-۲-۱
۳۶مفهوم بزه کار و بزه دیده	۶-۲-۱
۳۶مفهوم سیاست افتراقی	۷-۲-۱
۳۷مفهوم تعزیر	۸-۲-۱

فصل دوم : موقعیت اطفال بزه کار در فقه و حقوق ایران

۴۰مقدمه	
۴۲بخش اول : اطفال بزه دیده	
۴۵حقوق و قوانین در مورد اطفال بزه دیده	۱-۱-۲
۴۵تخفیف مجازات	۱-۱-۱-۲
۴۶تشدید مجازات	۲-۱-۱-۲
۴۷جرم انگاری	۲-۱-۲
۴۹خرید و فروش کودکان	۱-۲-۱-۲
۵۱بهره کشی از کودکان	۲-۲-۱-۲
۵۴اذیت و آزار کودکان	۳-۲-۱-۲
۵۷نادیده گرفتن سلامت کودکان	۴-۲-۱-۲
۶۰ممانعت از تحصیل کودکان	۵-۲-۱-۲
۶۶مواد مخدر	۳-۱-۲
۶۹حقوق اجتماعی	۴-۱-۲
۶۹منع به کارگیری در فعالیتهای نظامی	۱-۴-۱-۲
۷۰منع ممانعت از تحصیل	۲-۴-۱-۲

۷۱۵-۱-۲- ضرب و جرح و آزار جسمانی
۷۵۶-۱-۲- جرایم جنسی
۸۱ بخش دوم : اطفال بزه کار
۸۷۱-۲-۲- نگاه قوانین موضوعه ایران در مورد اطفال بزه کار
۹۰۲-۲-۲- قوانین جزایی در مورد اطفال بزه کار
۹۲۱-۲-۲-۲- حدود
۹۳۲-۲-۲-۲- قصاص
۹۵۳-۲-۲-۲- دیات
۹۶۴-۲-۲-۲- تعزیرات
۹۷۱-۴-۲-۲-۲- مشروعیت تأدیبات
۹۸۲-۴-۲-۲-۲- ادله مشروعیت تأدیبات
۱۰۰۳-۴-۲-۲-۲- مقدار مجازات
۱۰۵۵-۲-۲-۲- مجازاتهای بازدارنده
۱۰۶۳-۲-۲- جرم انگاری
۱۰۶۱-۳-۲-۲- اختفای جرایم اطفال
۱۰۶۲-۳-۲-۲- میانجیگری
۱۰۸۳-۳-۲-۲- تشخیص تمیز اطفال

فصل سوم: آیین دادرسی کیفری اطفال

۱۱۰ بخش اول : مسؤولیت کیفری اطفال
۱۱۱۱-۱-۳- خصوصیات مسؤولیت کیفری اطفال
۱۱۱۱-۱-۱-۳- سهل انگاری والدین
۱۱۲۲-۱-۱-۳- بلوغ
۱۱۴۳-۱-۱-۳- دادگاه و قوانین خاص
۱۱۵۴-۱-۱-۳- غیر علنی بودن
۱۱۷۵-۱-۱-۳- حضور ولی و سرپرست یا وکیل تعیینی
۱۲۱۲-۱-۳- مسؤولیت کیفری اطفال در ایران
۱۲۱۱-۲-۱-۳- مسؤولیت کیفری اطفال در ایران قبل از انقلاب اسلامی
۱۲۲۱-۱-۲-۱-۳- قانون مجازات عمومی
۱۲۵۱-۱-۲-۱-۳- قانون تشکیل دادگاه اطفال
۱۲۷۲-۱-۲-۱-۳- قانون اصلاحی مجازات عمومی
۱۲۸۲-۲-۱-۳- مسؤولیت کیفری اطفال در قوانین بعد از انقلاب اسلامی
۱۳۰۱-۲-۲-۱-۳- قوانین جزایی
۱۳۰۲-۲-۲-۱-۳- قانون مجازات اسلامی

۱۳۱ قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری
۱۳۴ بخش دوم: آیین دادرسی کیفری اطفال در حقوق موضوعه
۱۳۴ ۱-۲-۳- دادرسی ویژه اطفال
۱۳۵ ۲-۲-۳- بایسته‌های نظام کیفری اطفال
۱۳۵ ۱-۲-۲-۳- وضعیت خاص
۱۳۶ ۲-۲-۲-۳- اصول اساسی
۱۳۷ ۳-۲-۲-۳- تشکیل دادگاه ویژه اطفال
۱۳۹ ۴-۲-۲-۳- شیوه انتخاب قضات اطفال
۱۴۰ ۵-۲-۲-۳- تعقیب و تحقیقات مقدماتی
۱۴۲ ۶-۲-۲-۳- شیوه رسیدگی
۱۴۲ ۳-۲-۳- اصول بنیادین دادرسی کیفری
۱۴۳ ۱-۳-۲-۳- تسریع در رسیدگی
۱۴۴ ۲-۳-۲-۳- احضار یا جلب
۱۴۴ ۳-۳-۲-۳- حضور والدین، سرپرستان قانونی و مشاور حقوقی
۱۴۶ ۴-۳-۲-۳- تشکیل پرونده شخصیت
۱۴۶ ۵-۳-۲-۳- بازداشت پیش از محاکمه
۱۴۹ ۶-۳-۲-۳- غیر علنی بودن
۱۵۰ ۷-۳-۲-۳- اتخاذ تصمیم و صدور حکم
۱۵۱ ۷-۳-۲-۳- حضوری بودن رأی
۱۵۱ ۸-۳-۲-۳- تجدید نظر
۱۵۵ نتیجه‌گیری
۱۵۷ کتابنامه
۱۵۷ منابع عربی
۱۵۸ منابع فارسی
۱۶۲ مجلات
۱۶۵ قوانین و آیین نامه های مورد استناد

چکیده

گروه‌های آسیب‌پذیر، از جمله اطفال، به لحاظ شرایط خاصشان نیازمند حمایت از آنها از طریق اتخاذ سیاست افتراقی می‌باشد. سیاست افتراقی در قوانین داخلی به صورت جرم‌انگاری خاص در حوزه اطفال و یا به صورت تشدید مجازات متجلی می‌شود.

شیوه دادرسی اطفال و نوجوانان دارای وجوه افتراق متعددی با شیوه دادرسی بزرگسالان می‌باشد. از جمله این که پلیس و قضاتی که منحصراً یا غالباً در دادرسی اطفال فعالیت دارند، باید از طریق ایجاد دوره‌های آموزشی با علوم مختلفی از قبیل روان‌شناسی کودک، مددکاری اجتماعی و جرم‌شناسی آشنایی کاملی داشته باشند. دادرسی باید کاملاً غیرعلنی و با حفظ حریم اطفال انجام گیرد.

به نظر می‌رسد که شیوه دادرسی ویژه کیفری اطفال در حقوق عرفی با موازین حقوق اسلام، مغایرتی ندارد و در متون معتبر فقهی هیچ‌گونه ردعی و منعی در اعمال این دادرسی به چشم نمی‌خورد.

واژگان کلیدی: فقه، حقوق، کودک، مراحل کودکی، بلوغ، بزه، بزه کار، بزه دیده، سیاست

افتراقی.

پیش گفتار

کودکی دوران پایه گذاری شخصیت انسان است. سلامتی روحی - روانی و جسمی انسان وابستگی قوی به چگونگی گذران این دوران دارد. ناتوانی جسمانی و عقلانی کودک ایجاب می کند که قانونگذار حمایت‌های خاص خود را مبذول این گروه از جامعه نماید. نهادها و قوانین حمایتگر در جهت جبران ناتوانی کودک در حفظ حقوق خویش است. وجود این حمایتها از اقشار ضعیف جامعه مثل زنان، زندانیان، آوارگان، پناهندگان و غیره نیز احساس می گردد؛ اما آنچه اهمیت این گونه حمایتها را در خصوص کودک پر رنگتر می نماید، شکل گیری وجود انسان و ابعاد شخصیتی وی در این مرحله از زندگی است.

حفظ قداست و ارزش دوران کودکی بر عهده آحاد حکومتگران است و قانونگذار نیز در این زمینه سهمی دارد. وظیفه قانونگذار در جهت بخشیدن قدرت اجرایی به بایدها و نبایدها، وضع مقرراتی برای حفظ حقوق افراد جامعه است و حیطة بررسی ما در این پژوهش، بررسی میزان موفقیت قانونگذار جزایی ایران در حفظ حرمت بایدها و نبایدها و اعطای قدرت اجرایی به آنها در زمینه حقوق کودک است.

هدف حقوق جزا، اصلاح مجرم و جامعه است و وسیله نیل به این هدف، مجازات، یعنی واکنش اجتماعی در مقابل پدیده مجرمانه است. مکاتب فکری در دورانهای مختلف، اهداف متعددی برای مجازات ارائه نموده اند،^۱ اما امروزه با نضج افکار مکتب اجتماعی نوین، این نظر پذیرفته شده است که مهمترین هدف مجازات، اصلاح مجرم در جهت باور و پذیرش هنجارهای اجتماعی و تطبیق وی با این هنجارهاست. حال سؤال این است که حقوق جزا چه تدابیری در جهت باوراندن هنجارهای اجتماعی به کودکان اندیشیده و چگونه می خواهد کودکان را از قربانی جرم شدن دور نگه دارد؛ به عبارت دیگر، راهکارهای مقنن جزایی ایران در جهت جلوگیری از قربانی جرم شدن کودک و اصلاح کودکان بزه کار چیست؟

۱ مثلاً مکتب عدالت مطلق، هدف از مجازات را اخلاق و عدالت می داند. مکتب کلاسیک، برقراری عدالت، مکتب تحقیقی، دفاع از اجتماع و امنیت جامعه و تضمین حقوق اجتماعی و بالاخره مکتب دفاع اجتماعی، اصلاح مجرم را هدف اصلی مجازات می داند. (اسدی، ۱۳۸۲، ۳۰)

فصل اول

کلیات و مفاهیم

بخش اول - طرح تحقیق

۱-۱-۱- بیان مسأله

شیوه دادرسی اطفال و نوجوانان دارای وجوه افتراق متعددی با شیوه دادرسی بزرگسالان می باشد. از جمله این که پلیس و قضاتی که منحصراً یا غالباً در دادرسی اطفال فعالیت دارند، باید از طریق ایجاد دوره های آموزشی با علوم مختلفی از قبیل روان شناسی کودک، مددکاری اجتماعی و جرم شناسی آشنایی کاملی داشته باشند. دادرسی باید کاملاً غیرعلنی و با حفظ حریم اطفال انجام گیرد. تشکیل پرونده شخصیت که حاوی اظهار نظر متخصصان مختلف علوم پزشکی، روان شناسی، مددکاری و جرم شناسی است، در کنار پرونده کیفری به منظور اتخاذ واکنش مناسب با شخصیت و منش طفل یا نوجوان ضرورت دارد.

نگارنده در این پایان نامه ، خطوط اصلی دادرسی کیفری ویژه اطفال را در حقوق عرفی با حقوق موضوعه ایران مقایسه کرده است. همچنین لایحه قانونی تشکیل دادگاه اطفال و نوجوانان مورد بررسی قرار داده است. این لایحه گامی مؤثر در ارتقاء دادرسی ویژه اطفال محسوب می شود. به نظر می رسد که شیوه دادرسی ویژه کیفری اطفال در حقوق عرفی با موازین حقوق اسلام، مغایرتی ندارد و در متون معتبر فقهی هیچ گونه ردعی و منعی در اعمال این دادرسی به چشم نمی خورد.

۱-۲- هدفهای تحقیق

۱-۲-۱- هدف از انجام این تحقیق

- ۱- شناخت کلیات بزه کاری اطفال و مفهوم کودک در تفکر اسلامی و حقوق موضوعه
- ۲- شناخت بزه کاری و بزه دیدگی اطفال
- ۳- شناخت ماهیت مسئولیت کیفری اطفال
- ۴- شناخت آیین دادرسی کیفری ویژه اطفال

۱-۳- اهمیت تحقیق و انگیزه انتخاب آن

«هرگز مرا نسزد که امور لشکری و کشوری و بیت‌المال و گردآوری خراج و داوری میان مسلمانان و دقت در حقوق دادخواهان را رها کنم، پس در میان ستونی که در پی ستونی دیگر در حرکت است بیرون شوم و بسان تیری در تیردان به این سو و آن سو در حرکت باشم، در حالیکه واقعیت جز این نیست که من قطب آسیایم، چرخهای کشور باید بر محورم بچرخد و من در جای خویش ثابت بمانم. اگر لحظه‌ای جایگاهم را ترک کنم، مدارش سرگردان می‌شود و سنگ زرین آن به لرزش می‌گراید، این - به خدا سوگند- پیشنهاد بسیار بدی است»^۲ (مولای متقیان علی علیه السلام)

اهمیت سیستم قضایی در گسترش عدالت و ایجاد نظم نوین بشری در هر حکومتی و هر بینشی مانند روشنی ذرات آفتاب تابستان روشن و منور است و در این راستا اهمیت آیین دادرسی در نظام قضایی امری مهم و اجتناب ناپذیر است و در نگاه ویژه و تخصصی به آیین دادرسی می‌توان دقت و اهمیت آیین دادرسی کیفری را به روشنی مشاهده کرد و در این نگاه تخصصی آیین دادرسی کیفری

۲ «ولا ینبغی لی ان ادع الجند و المصر و بیت‌المال و جبایه الارض و القضاء بین المسلمین و النظر فی حقوق المطالبین، ثم اخرج فی کتیبته أتبع أخرى، أتقلقل تقلقل القدرح فی الجفیر الفازع، و أنما أنا قطب الریحی، تدور علی و أنا بمکانی، فاذا فارقتہ استحار مدارها، و اضطرب ثغالها، هذا لعمر الله الرأی السوء»

کودکان است که حائز ظرافتها ، واقعیت‌های جامعه ، فرهنگ و بخصوص نگاه ویژه قضات و سیستم قضایی به آنرا می طلبد.

در این پایان نامه به دقیقترین و ظریفترین بخش دادرسی یعنی آیین دادرسی کیفری اطفال خواهیم پرداخت که اهمیت آن دو چندان است زیرا که دقت بیشتر در این امر خطیر افراد اجتماعی و یا هنجار شکن جامعه آینده رشد خواهند نمود. دقت و ظرافت در این امر خطیر انگیزه انتخاب محقق بوده است تا شاید با جمع آوری نظرات مختلف بتواند سازوکار بهتری برای هر چه بهتر عملی شدن دغدغه اجتماع را فراهم آورد.

۴-۱- سوالات و فرضیه های تحقیق

۱-۴-۱- سوالات تحقیق

۱-۱-۴-۱- سوالات اصلی تحقیق

۱-۱-۱-۴-۱- کلیات آیین دادرسی کیفری چیست؟

۱-۱-۱-۴-۱- موقعیت اطفال بزه کار در فقه امامیه و حقوق ایران چگونه است؟

۱-۱-۱-۴-۱- ماهیت آیین دادرسی کیفری اطفال چیست؟

۱-۲-۴-۱- سوالات فرعی تحقیق

۱-۲-۱-۴-۱- طرح مسأله و هدف از بیان کلیات آیین دادرسی کیفری اطفال چیست؟

۱-۲-۱-۴-۱- مفهوم واژه های کودک ، مسؤولیت کیفری و آیین دادرسی چیست؟

۱-۲-۱-۴-۱- اطفال بزه دیده چه کسانی هستند؟

۱-۲-۱-۴-۱- اطفال بزه کار چه کسانی هستند؟

۱-۲-۱-۴-۱- مسؤولیت کیفری اطفال چیست؟

۱-۲-۱-۴-۱- آیین دادرسی کیفری اطفال در حقوق موضوعه چیست؟

۱-۴-۲- فرضیه های تحقیق

آیین دادرسی کیفری اطفال یکی از مهمترین و ظریفترین موضوعات قوانین موضوعه کشور هستند و قانونگذار با استفاده از فقه اهل بیت و تجارب قانونگذاری به این موضوع نواندیشانه نگریده است.

۱-۴-۲-۱- فرضیه های اصلی تحقیق

فرضیه های اصلی این تحقیق به شرح زیر می باشد؛

۱-۴-۲-۱-۱- در حقوق ایران کلیات آیین دادرسی کیفری اطفال با الهام از فقه امامیه دارای امتیازات ویژه ای است.

۱-۴-۲-۱-۲- موقعیت اطفال بزه کار در حقوق ایران مورد توجه قانونگذار در سنوات اخیر بوده است.

۱-۴-۲-۱-۳- آیین دادرسی کیفری اطفال در فقه امامیه و حقوق ایران دارای جایگاه خوبی دارد.

۱-۴-۲-۲- فرضیه های فرعی تحقیق

۱-۴-۲-۲-۱- این تحقیق به بررسی و تبیین کلیات آیین دادرسی کیفری اطفال می پردازد.

۱-۴-۲-۲-۲- مفاهیم مسؤولیت کیفری و طفل در فقه و حقوق ایران کاملاً تعریف شده است.

۱-۴-۲-۲-۳- موقعیت اطفال بزه دیده همانند اطفال بزه کار دارای اهمیت می باشد.

۱-۴-۲-۲-۴- موقعیت اطفال بزه کار در حقوق ایران مستقلاً تعریف شده است.

۱-۴-۲-۲-۵- مسؤولیت کیفری اطفال هرچند پیش از این مبهم بوده است ولی در قوانین اخیر

دارای روشننگری هایی است.

۱-۴-۲-۲-۶- آیین دادرسی کیفری اطفال در حقوق ایران با رویکرد تربیتی تقنین شده است.

۱-۵- روش تحقیق

در نگارش این پژوهش از روش فیش برداری کتابخانه ای و توصیفی استفاده شده است و در خلال این گردآوریها و توصیفات، تحلیلهایی نیز ارائه شده است. روش کار در این تحقیق مراجعه به متون پایه فقهی و بهره جستن از منابع ارزشمند علما و مفاخر اسلام با استفاده از فیش برداری و تجزیه و تحلیل اطلاعات و داده ها می باشد امید است به حول و قوه باری تعالی با روشن شدن ویژگی های مبرز آیین دادرسی کیفری اطفال در حقوق موضوعه ایران، راه حل مناسبی جهت رفع گوشه ای از مشکلات جامعه اسلامی ارائه گردد. در این تحقیق مفهوم شناسی و تعریف واژه ها در فصل اول و موقعیت اطفال بزه کار در فصل دوم که در بخش اول به اطفال بزه دیده و در بخش دوم به اطفال بزه کار پرداخته شده است و بالاخره در فصل سوم به آیین دادرسی کیفری اطفال در حقوق موضوعه ایران خواهیم پرداخت.

۱-۶- ابعاد کاربردی نظری و عملی

۱-۶-۱- بعد نظری

با بررسی بسیاری از کتب فقهی مشاهده شد فقهاء در جای جای کتب خود به بلوغ و اطفال ممیز و مسئولیت کیفری آنان پرداخته اند. لذا می توان فهمید که این موضوع از دید شارع مقدس مغفول نمانده است. ولی پیچیدگی دنیای کنونی همراه با جرایم پیچیده که متاسفانه در سطوح کودکان و نوجوانان نیز تسری یافته است باعث شده حقوقدانان و سیستم قضایی به بزه اطفال نگاه ویژه ای داشته باشد. از اینرو آیین دادرسی اطفال کمک شایانی به بهبود دادرسی در مورد جرایم اطفال خواهد نمود.

بنابراین در بعد نظری این تحقیق می تواند به عنوان یکی از بررسی هایی باشد که گوشه ای از دادرسی جرایم اطفال را روشن سازد و به آگاهی ما در درک مفاهیم به کار رفته در آن کمک نماید.